

ресурс] . – Режим доступу: <http://www.pigua.info/uk/companynews/443/>.

8) Берляч Н. А. Розвиток органічного напрямку у сільському господарстві України (адміністративно-правові основи): автореф. дис... докт. юрид. наук: 12.00.07 / Н. А. Берляч; Київ. нац. акад. внутр. справ. – К., 2011. – 32 с.

ПРО ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРИ ВИРОБНИЦТВІ ОРГАНІЧНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Уркевич В. Ю.,

доктор юридичних наук, доцент.

Національний університет

“Юридична академія України

імені Ярослава Мудрого”

9 січня 2014 р. набрав чинності Закон України “Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини” від 3 вересня 2013 р. № 425-VII (далі – Закон), що встановлює правові та економічні основи виробництва та обігу органічної сільськогосподарської продукції та сировини, заходи контролю та нагляду за такою діяльністю і спрямований, серед іншого, на покращення основних показників стану здоров’я населення, збереження навколишнього природного середовища, раціонального використання ґрунтів, забезпечення раціонального використання та відтворення природних ресурсів. Слід зупинитися на аналізі положень зазначеного законодавчого акту, що містять приписи щодо екологічної безпеки.

Як відомо, поняття екологічної безпеки наведено у ч. 1 ст. 50 Закону України “Про охорону навколишнього природного середовища” від 25 червня 1991 р. № 1264-XII, що констатує її як стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров’я людей. Екологічна безпека гарантується громадянам України здійсненням широкого комплексу взаємопов’язаних політичних, економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів. Зазначимо, що вже саме по собі органічне сільськогосподарське виробництво є одним із дієвих заходів забезпечення екологічної безпеки в сфері сільського господарства.

Як зазначають фахівці, переваги органічного виробництва в екологічній сфері полягають у тому, що воно сприяє: а) збереженню природного середовища в процесі аграрного виробництва; б) збереженню та відновленню біорізноманіття в агроландшафтах; в) збереженню та відтворенню родючості ґрунтів; г) запобіганню забруднення водних об’єктів та ін. Значні переваги в аспекті екології має і результат органічного виробництва – органічні продукти харчування, оскільки вони (а) корисні для здоров’я та є екологічно безпечними, (б) мають кращу якість і вищі смакові якості, (в) не містять у собі генетично модифікованих організмів, токсичних та шкідливих речовин, залишків штучних стимуляторів росту, лікарських препаратів

та антибіотиків, хвороботворних мікроорганізмів, паразитів та алергенів; (г) зберігають поживні речовини та натуральний склад при переробці.

У сфері забезпечення екологічної безпеки Закон, зокрема, містить наступні приписи. Так, органічна сільськогосподарська продукція виробляється в спеціальних зонах, тобто місцях для ведення виробництва органічної продукції (сировини), яке за агроекологічними показниками придатне для здійснення виробництва органічної продукції та органічної сировини рослинного і тваринного походження (ст. 1 Закону). Такі зони визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державного нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі (Державною інспекцією сільського господарства України), за висновком відповідних наукових установ, науково-дослідних інститутів, лабораторій якості та безпеки продукції (п. 2 ст. 23).

Закон у п. 2 ст. 4 відносить до спеціальних принципів виробництва, зберігання, перевезення та реалізації органічної продукції (сировини) зокрема й такі, як врахування місцевого або регіонального екологічного стану територій під час вибору категорії продукції для виробництва, а також збереження біологічного розмаїття природних водних екологічних систем, безперервної охорони водного середовища та якості навколишніх водних та поверхневих екологічних систем (при виробництві продукції рибальства). Очевидно, що наведені приписи безпосередньо спрямовані на забезпечення екологічної безпеки при здійсненні органічного виробництва.

Систему заходів щодо дотримання екологічної безпеки при виробництві органічної сільськогосподарської продукції містить ст. 16 Закону “Загальні правила виробництва органічної продукції та/або сировини”, серед яких, зокрема, можна назвати зобов’язання виробників органічної продукції: а) використовувати лише методи виробництва органічної продукції та/або сировини; б) використовувати технології виробництва, які запобігають забрудненню або мінімізують будь-яке збільшення забруднення навколишнього природного середовища; в) утилізувати відходи і побічні продукти рослинного і тваринного походження у процесі виробництва органічної продукції; г) запобігати процесам утилізації пестицидів та агрохімікатів, отриманих шляхом хімічного синтезу, на територіях, де здійснюється виробництво та зберігання органічної продукції (сировини); д) враховувати місцевий та регіональний екологічний стан територій під час вибору продукції для виробництва; е) забезпечувати збереження та відтворення родючості ґрунтів.

Оскільки органічне сільськогосподарське виробництво (зокрема, вирощування рослинницької продукції) здійснюється з використанням земель сільськогосподарського призначення, то Закон містить відповідні приписи щодо таких об’єктів. Отже, згідно ст. 23 Закону, оцінка придатності земель (ґрунтів) для виробництва органічної продукції та сировини, а також встановлення відповідних зон органічного виробництва здійснюються Державною інспекцією сільського господарства України. При цьому така оцінка проводиться з урахуванням екологіко-токсикологічних показників агрохімічного паспорту земельної ділянки та результатів хімічного аналізу тест-рослин, які вирощуються на цих ґрунтах. Лише в таких зонах, що є екологічно чистими, можливе виробництво органічної продукції. Порядок оцінки придатності земель та встановлення зон виробництва органічної

продукції та сировини має встановити Кабінет Міністрів України. Як зазначають фахівці, на даний час в Україні залишилось чотири невеликих регіони, де ґрунти ще не забруднені до небезпечних меж і де можливе вирощування екологічно чистої продукції на рівні найсуворіших світових стандартів: 1) Північно-Полтавський – охоплює більшу частину Полтавської області, північно-західні райони Харківської області, південно-західні райони Сумської області, південно-східні райони Чернігівської області та східні райони Київської та Черкаської областей; 2) Вінницько-Прикарпатський – тягнеться широкою смугою близько 100 км від м. Попельня Житомирської області і простягається до півночі Вінницької, Хмельницької та Тернопільської областей у напрямку до м. Львова; 3) Південно-Подільський – включає невелику південно-східну частину Вінницької області, південно-західну частину Кіровоградської області, північ Миколаївщини і північну половину Одеської області; 4) Північно-східно-Луганський – охоплює два райони Луганської області [1].

Важливим є те, що при переході на органічне виробництво враховуються, окрім іншого, попереднє використання землі аграрним товаровиробником й наявна екологічна ситуація (п. 3 ст. 30 Закону), тобто фактичний стан екологічної безпеки.

Підсумовуючи зазначимо, що Закон містить значну кількість правових приписів, спрямованих на гарантування екологічної безпеки при виробництві органічної сільськогосподарської продукції. Норми Закону України “Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини” щодо екологічної безпеки об’єднуються у самостійний правовий інститут екологічної безпеки при виробництві органічної сільськогосподарської продукції, що має міжгалузевий характер. Норми названого інституту входять одночасно як і до права екологічної безпеки, так і до аграрного права, оскільки органічна продукція є результатом сільськогосподарської діяльності.

Використані джерела:

1) Созінов О. О. Агросфера України у XXI столітті / О.О. Созінов // Вісник НАНУ. – 2001. – № 10 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnyk-nanu.kiev.ua/2001-10/3.htm>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ СТАНДАРТІВ ТА НОРМАТИВІВ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ

Бусуйок Д. В.,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник
відділу проблем аграрного, земельного та екологічного права
Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України

Органи виконавчої влади формують та здійснюють ведення інформаційних систем стандартів та нормативів, в тому числі у галузі охорони земель.